

FRIVILLIGA MOTORCYKELKÅREN

Skövde
Kårchefen
1978-04-02

L. E. Svan

FMCK i Skövde under 50 år

I december 1974 ägde ett första konstituerande sammanträde rum på restaurant Svansjön i Skövde för bildande av en Skövde-kår av FMCK. Initiativtagare till detta var Rolf Kaméus, riksstyrelsens utbildningschef. Dessförinnan hade under årens lopp ett stort antal kurser ägt rum dock, utan några aktiviteter mellan dessa. Därför finns inte heller några protokoll därifrån, som i dag skulle ha underlättat författandet av Skövde-kårens historia. Vi får i huvudsak alltså nöja oss med vad som berättats av "dom som va'me", och som ännu finns tillgängliga för intervjuer.

Verksamheten inom FMCK i Skövde torde med fördel kunna indelas efter de personer, som varit kurschefer. Helt - om jag förstått situationen rätt - outstanding bland dessa befinner sig Magnus Karnell. Under 40-talet ledde han sålunda i huvudsak verksamheten i Skaraborg inom FMCK. Gulnade papper berättar emellertid att Svante Fischer ledde kurser på T 2 åren 1944 och 1945. Magnus Karnells register sträckte sig långt utanför FMCK:s på den tiden ganska blygsamma kursverksamhet. Han var aktiv pionjär bland motorcykelåkarna redan på 30-talet, och dråpliga minnen från både tävlingsbana och mer privata försök till terrängåkning från den tiden, har han berättat vid en träff, som arrangerades hösten 1977, för olika generationer FMCK:are.

Från grundkursen 1947 berättar nuvarande åkeridirektören och FAK-ordföranden Ragnar Allert bl a, att man under Herbert Jonssons milda befäl första övningspasset fick leda "bågarna" från P 4-garagen ut till motorbanan i Kyrketorp. "Det kändes lite "kymigt" för oss som kunde köra", berättar han. "men det var framförallt jobbigt att leda dessa tunga 500 cc Albin-Monark hela vägen (ca 2 km).

Dagobert Svensson i Varnhem ställde sin A-ford till förfogande vid slutmarschen, som gick till Halmstad och sedan över Göteborg åter till Skövde". Från denna marsch har Ragnar Allert bevarat ett tidningsklipp ut Göteborgs-Posten, där man under bilder läser: "A 2-dagofficieren löjtnant Sandberg hälsar kapten Magnus Karnell, P 4, med grabbarna i FMCK välkommen - bak dessa borde vi ha tagit närbilder på hela troppen av motorhungriga Skövdegrabbar! "Det var nämligen så", läser vi vidare i GP", att åtta motorintresserade ynglingar i och omkring Skövde, jordbruksarbetare, mejerianställda, 17-åriga stridsvagnsmekanikern Olle Hjerp, välfödde tusenkilosmannen Backman (son till förre närpå världrekordhållaren Eric Backman från Tidaholm) - dessa grabbar entusiasmerades av den ungdomligt kække kapten Magnus Karnell på P 4 att gå igenom en kurs på 130 timmar. Varje tisdag och torsdag och 8 - 10 tim varje söndag pågick kursen, detta månader i sträck. Och kapten Karnell verkade ha den rätta andan, den riktiga pojkledarförmågan," slutar GP.

Under 50-talet dyker nya namn upp, nämligen Knut Jonell och Jörgen Grynge. Båda var vid denna tid anställda på P 4. Knut Jonell återfinns i dag på Bofors, där han bl a medverkat vid utprovningen av stridsvagn S. Jörgen Grynge har blivit FMCK i Skövde trogen alla år och är fortfarande aktiv i kårverksamheten och dekorerad med såväl FMCK silverjetong som dess medalj i silver.

Ur Västgöta-Korrespondenten den 20 maj 1959, vars reporter följt grundkursen saxar vi: "Årets grundkurs med 25 grabbar, medelålder 17 år, är nu till hälften avverkad. Kursledaren, löjtnant Knut Jonell, tyckte att pojkarna var mogna för sin första långkörning och den gick på annandagen genom ganska stora delar av länet. Banan gick längs goda och mindre goda vägar och stundom var det inga vägar alls. Löjtnant Jonell och hans medhjälpare överfurir Jörgen Svensson (numera Grynge, förf anm), som känner alla småvägar inom minst sju kyrksocknar påstod i sådana fall att de mindes att det funnits en väg tidigare där de nu tänkt åka. Och så när grabbarna släpat undan lite fällda stockar och ris så fanns det antydningar till en väg och det räckte för FMCK:arna..... Hos FMCK får pojkarna lära sig köra mc. Det är något helt annat än att kajka med en 125 cc:are längs Hertig Johans gata med vidöppet spjäll. Men så tittade också bl a ett gäng spättor i Skara mycket beundrande på Skövde-grabbarna, när de i fin stil paraderade genom stad på annandagen. Det var synd att det inte var fler

åskådare. Bl a hade de där, som påstår - helt generellt - att dagens ungdom är viljelös och förvekligad, bort titta på, när grabbarna kämpade med sina cyklar mot stenar och gyttjepölar ..... Kursens höjdpunkt och avslutning blir en motormarsch under tre dagar till södra Sverige. Man kommer bl a att besöka Malmö och ta en ordentlig titt på Skåne. Onsala-halvön får även den äran av ett besök. Löjtnant Jonell har sin sommarstuga därnere och han talar i god tid om hur många man är och så står saft och kakor framdukade när mc-gänget kommer ", slutade Västgöta-Korrespondenten. Till detta sista skulle jag bara vilja tillägga att kopplingen mellan FMCK-verksamheten och deltagarnas familjer skulle komma att bli något ganska unikt under slutet på 70-talet inom Skövdekåren. Verksamheten kom att backas upp på ett fantastiskt sätt både av elevernas anhöriga och framförallt av instruktörens familjer. Och detta har skapat en fin harmoni inom kåren: alla har förstått att både FMCK och familj måste ha sitt.

Under 60-talets början avlöstes Knut Jonell av Lennart Törfelt och senare av Rolf Kaméus som kurschef, men fortfarande var Jörgen Grynge kvar som närmaste medarbetare. Från denna tid berättar Jörgen bl a, att det var stor skillnad på utbildningen då och nu. "Då hade vi Albin-Monarks tunga och otympliga motorcyklar, men driftsäkra och pålitliga var dom. Under några år hade eleverna t o m egna motorcyklar, bl a BSA 500 cc. Jul- och nyårsledigheten, som vi kallade reparationstiden, vilken vi mer eller mindre frivilligt tvingade oss till p g a reparationsanslaget, som ej ville räcka till. Så många ställde visserligen inte upp, men de som gjorde det hade naturligtvis ett brinnande intresse för FMCK. Några namn: Sture Lund, Aldor Svärd, Leif Larsson och Kjell Östlund." De två sistnämnda är fortfarande aktiva inom kåren. "Varje samling", berättar Jörgen vidare, "började med ett kort exercispass med uppställningar på kolonn och linje - med och utan motorcyklar. Jag vill nog påstå att disciplinen var hårdare på den tiden. Den som 'busade', exempelvis, fick efter bara en varning, sluta köra och gå hem dragande sin mc". - "Dagens instruktörer är modigare än gårdagens, när det gäller att släppa iväg eleverna. På den tiden körde vi aldrig i mindre än grupp och alltid utan tidsbegränsning". - "Det man såg fram emot var långmarscherna. De ägde rum på vären och gick som regel till Skåne med utflykter både till Käseberga och Smygehuk. Avstickare till Danmark gjordes också". - "Ja, det var en upplevelse att ta 40 - 50 mc-burna FMCK:are

till och genom Malmö. Det hände ibland t o m att Malmö-polisen kom till samlingsplatsen med de sista, som kört vilse efter att ha blivit efter vid något trafikljus".

I början av 60-talet tillsatte riksstyrelsen en särskild kårrepresentant med uppgift att bevaka FMCK:s intressen vid resp militära förband och hjälpa kurscheferna. Nya namn dök samtidigt upp i Skövde. Rolf Kaméus blev kårrepresentant och kurschef för att senare bli enbart kårrepresentant till 1972 då denna befattning avskaffades. Bengt Anderberg ledde kurserna mellan 1965 och 1967 med bl a Gösta Ottosson som kursmekaniker. Bengt är numera generalstabsofficer och vi hoppas att han i framtiden inte glömmer FMCK. 1968 var Jörgen Grynge tillbaka som kurschef nu med broder Hasse som medhjälpare. 1968 blev ett märkesår. Under sommaren ägde den stora länsutställningen R 68 rum. Försvaret och i synnerhet frivilligorganisationerna var väl representerade, bl a gjorde grundkursen ur FMCK en utomordentligt uppskattad uppvisning. Ur Skövde Nyheter av den 12 juli 1968 saxar vi:

"Med militär precision, fart och fläkt genomförde på lördagseftermiddagen FMCK-elever en uppvisning i visningsring på länsutställningens område. Inför ett stort antal föräldrar och andra intresserade samt examensförrättaren, major Magnus Karnell, visade ett tjugutal pojkar upp vad de lärt sig under den 120 tim långa kursen, som pågått sedan början av april. Nog var det många förälder, som satt med hjärtat i halsgropen, när uppvisningen avslutades med att två led i c:a 40 km/tim korsade varandra mitt i visningsringen, men med det goda omdöme och den skicklighet, som eleverna besatt gick allt som det skulle".

Tidigare har nämnts hur namnet Magnus Karnell identifierades med FMCK under 40- och 50-talen. 60- och 70-talen domineras - och jag hoppas inte någon misstycer valet - av Jörgen Grynge. Men alla aktiva vet att en kurschef står sig ganska slätt om han inte har goda medarbetare. Leif Larsson och Kjell Östlund är två f d elever, som stannat kvar som instruktörer i två decennier och gjort sig helt outhärliga. (Dags för ett ordentligt erkännande i samband med jubileet). Men familjen Grynge bestod inte bara av Jörgen. Hans bror Hasse har tidigare nämnts. 1978 ställde han upp på nytt. Nu som kurschef för grundkursen, och med sonen Anders bland eleverna.

I början av 70-talet förlades grundkurserna tillfälligt till T 2. FMCK hade därunder förmånen att ha Lennart Johansson - provledare, tävlingsåkare m m - och hans namne Tommy som ledare. Annars har alla kurser fränsett i mitten på 40-talet, varit lokaliserade till Skaraborgs regemente. Bland FMCK:are, numera kända profiler i dagens Skövde, hittar vi, förutom tidigare nämnda Magnus Karnell och Ragnar Allert, bl a Bengt Hallberg i länstrafikgruppen, K G Thorstensson i Skövde-polisen och känd handbollsdomare samt Hasse Hansson, Tibro, professionell motorcrossförare.

Skövde-kåren bildas

Vi är nu framme vid 1974/75. Som i inledningen framhölls så ordnades i november ett informationsmöte på restaurant Svansjön. Efter den utomordentliga måltiden, som riksstyrelsen bjöd på, beslutades att en kår skulle bildas. En interimsstyrelse tillsattes med uppgift att ta fram förslag på styrelse och kårstadgar m m. I januari hölls sedan den första kårstämman. C G Geijer - ganska nyinflyttad till Skövde och tidigare kårrepresentant för Gotland - utsågs till kårens förste ordförande. I styrelsen ingick därjämte bl a Berndt Kjellqvist, Lennart Johansson, Jörgen Grynge, Sigurd Törngren, Dennis Karlsson, Kjell Östlund och Leif Larsson. Styrelsens främsta och första uppgift blev att kartlägga aktiviteterna för kårverksamheten, skaffa någon slags klubblokal för dessa aktiviteter och att lämna förslag på instruktörer till grund- och ordonnanskurserna, som skulle gå av stapeln under våren. Berndt Kjellqvist var tidigare utsedd till kurschef. Men redan i februari lämnade Berndt Skövde för att tillträda en helt ny anställning i Helsingborg och detta bara tre veckor innan grundkursen skulle börja. Var hitta en ny kurschef? Planer och program hade Berndt redan klarat av, men vem skulle svara för genomförandet? Ulf Eneroth, löjtnant på P 4 till professionen, övertalades, sedan Berndt lovat komma upp från Skåne på helgerna och hjälpa till. Valet av Ulf till kurschef och aktiv medlem i FMCK skulle visa sig vara lyckosamt, något av ödets skickelse så improviserat som hans "inhopp" var. Ulf hade tidigare erfarenhet från scoutrörelsen och var begåvad med en oemotståndlig håg och vilja och stor idériokedom, vilket allt innebar att han kom att få ett stort inflytande inte minst beträffande kårverksamheten.

År 1976 avlade sig Jörgen Grynge uppdragen inom styrelsen, vilket innebar att Sigge Törngren gick upp som sekreterare och vidare att styrelsen fick sin första kvinnliga ledamot, nämligen Gunnel Sundberg. Under detta år hade medlemsantalet mer än fördubblats, vi var över 80 betalande! Nu ledde Ulf Eneroth sin 2:a grundkurs med Jan-Åke Trossvik och Håkan Dartman som nytillkomna instruktörer. Ett nytt grepp togs, genom att fjolårets bästa elever gick in som gruppchefer, varigenom kurschef och instruktörer kunde avlastas en mängd rutinuppgifter såsom tillsyn före och efter körning och, inte minst, hjälp till elev som fått motorstopp. Sigurd Törngren svarade för teoriutbildningen och hans person med gamla fina meriter från bl a six-days kom att väga alltför tungt i kårarbetet. 1976 var också ett märkesår på annat sätt. Ett gammalt torp på pansarövningsfältet erbjöds kåren av P 4/Fo 35, varigenom vi fick chans att lösa lokalfrågan. Dennis Karlsson fick ansvaret som stugfogde med hjälp av Jörgen Grynge och Håkan Dartman.

1977 blev Skövde-kårens genombrottsår. Medlemsantalet mer än fördubblas ånyo och utgjorde nu omkr 170 stycken. Aktiviteterna bara ökade varför styrelsen måste decentralisera verksamheten. Sälunda konstituerades tre under styrelsen självständigt arbetande sektioner, nämligen utbildningssektionen med Sigge Törngren som chef, stugsektionen med Dennis Karlsson som chef och slutligen tävlingssektionen med en nytillkommen "senior"-medlem, Alf Nilsson, f d T-åkare på tävlingsbanan, som chef. Detta år kunde klubbstugan, Enebacken, tas i bruk. Men inte bara själva stugan utan också den till mc-verkstad ombyggda ladugården och därmed hade goda förutsättningar skapats för en aktiv kårverksamhet. Det mesta på Enebacken har sedan kårens egna medlemmar både utfört och bekostat, men det vore orättvist att inte här också berätta vilket fint stöd och understöd vi fått och får av Skaraborgs regemente. Detta år avhölls ett flertal klubbmästerskap inte bara på mc och moped utan också i fotorientering och skidåkning. Klubbmästerskap på mc omfattade körgård, trial och Skövde-kårens specialité "Hill Climb". Finalerna kördes därvid alltid med armémotorcykel (Jawa). Grund- och ordonnanskurserna genomfördes planerligt och desutom arrangerades mellan nyår och trettonhelgen vinterutbildning i Gräsmark i Värmland omfattande mc-körning på skidor samt längd- och utförskåring. Det senare vinnerligen inte bara i Gräsmark, men alla kan ner!

Kåren sökte och vann inträde i SVEMO. Några funktionärskurser arrangerade av SVEMO för elever bl a från oss och på hösten stod vi beredda att genomföra tävlingssektionens planlagda "12-timmars". Vad är då "12-timmars"? - Jo en T-tävling i lag, där det gäller att från kl 2200 på lördagkväll till kl 1000 på söndag förmiddag ha hunnit tillryggalägga så många varv som möjligt. Ingen A-förare får köra mer än 3 tim och ingen B- och C-förare mer än 2 timmar. Banans längd är c:a 22 km och antalet startande lagmedlemmar är obegränsat. Ja, det blev en verklig succé. Trots att nästan alla funktionärer var nybörjare på liknande tävlingar avlöpte allt över förväntan. Lovorden från deltagarna och motorpressen var många, och vi fick lova att återkomma nästa år. Och det ska vi göra! Tävlningen körs på nytt i oktober 1978.

Januari 1978. Dags för ny vinterutbildning i Gräsmark. Men denna gång med mc 258, arméns nya motorcykel, tillverkad av Husqvarna med bl a automatkoppling. Provledaren, Lennart Johansson, medföljde och protokollförde alla iakttagelser samt undervisade deltagarna i cykelns alla finesser. I kårens egen tidning "Kicker" skriver redaktören, Sigge Törngren, om upplevelserna med 258:an: "Krokiga vägar med sträv hårdpackad snö + Husqvarna aut + förfaringsätt 3 = en upplevelse! Du kommer in mot en kurva - bakbromsen har du behändigt där kopplingen brukar sitta. Du bromsar lite lätt med bakhjulet, så att du känner att det släpper - lägger ner kring innerskidan och drar på så där lagom så att släppet på bakhjulet ligger kvar. Här är 258:an underbar - man kan köra verkligen kontrollerat. För att inte tala om hur den är i terrängen, speciellt där det är riktigt svårkört! Du kan helt ägna dig åt vägval - mc:n sköter sig själv.....". Nåväl, det finns naturligtvis ett och annat som inte är bra också, men det hör liksom inte hemma i denna artikel. Tids nog får vi alla stifta bekantskap med den nya mc:n, att den är välkommen hos alla FMCK:are behöver väl inte påpekas!

En annan viktig sak hände 1978. Vi fick med P 4/Ec 35 ett avtal, när det gäller användningen av regementets övningsteräng för våra träningsövningar med T-åkarna.

Till sist. Vi åker inte bara motorcykel. Hela vinterhalvåret har vi styrketräning i gymnastiksalen, kallad T-hurt. Vi träffas regelbundet minst en gång per månad i klubbstugan och vi ägnar oss åt fysisk träning bl a på dansgolvet då och då.

Sammanfattning

VAD ÄR SKÖVDE-KÅREN?

- En ungdomsorganisation med c:a 200 medlemmar, tre självständigt arbetande sektioner, egen klubbstuga och egen mc-verkstad

VAD GÖR SKÖVDE-KÅREN?

- Ordnar PR-dagar, uppvisningar vid motortävlingar, bl a Kyrketorpsloppet och Anderstorp.
- Informerar skolorna om försvaret och FMCK
- Ordnar föräldradagar
- Deltar i diverse utställningar
- Deltar i firandet av Svenska Flaggans dag (fick 1977 egen svensk fana den 6 juni)
- Deltar i ledarskapsutbildning
- Deltar i funktionärsutbildning (T)
- Ordnar regelbundet meh-kvällar
- Medarrangör vid Motorcykelns Dag
- Arrangerar "12-timmars"
- Deltar i SM i T. Blev 1977 3:a i lag
- Orienterar med mc och till fots
- Åker skidor slätt och utför
- Åker pulka utför

VAD VILL SKÖVDE-KÅREN?

- Samla motorintresserad ungdom - pojkar och flickor - i Skövde med syfte till meningsfull verksamhet
- Bedriva PR för mc-sporten
- Bedriva trafiksäkerhetspropaganda
- Informera om vårt försvar och vår försvarspolitik

VAD HAR SKÖVDE-KÅREN?

- Duktiga och idérika ungdomsledare
- Massor med trevlig motorungdom
- God respons hos civila och militära myndigheter och hos föräldrar till ungdomar, bl a i "moped- och mc-klubb"